

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 784/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť B. M., zastúpeného advokátom JUDr. Patrikom Palšom, Palša a partneri Advokátska kancelária spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 38 Er 93/2009 z 24. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. októbra 2014 doručená sťažnosť B. M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Patrikom Palšom, Palša a partneri Advokátska kancelária spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 38 Er 93/2009 z 24. septembra 2014 (ďalej len „uznesenie z 24. septembra 2014“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na základe návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie z 15. júna 2009 začalo na okresnom súde konanie vo veci vedené pod sp. zn. 38 Er 93/2009.

Okresný súd 28. septembra 2009 vydal v predmetnej veci poverenie na vykonanie exekúcie a následne upovedomenie o začatí exekúcie. Sťažovateľ proti vykonaniu exekúcie podal u súdneho exekútora námietky z 30. mája 2011 a zároveň v ten istý deň podal aj návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie. Okresný súd uznesením z 24. septembra 2014 rozhodol o zamietnutí námietok sťažovateľa proti exekúcii, o zastavení exekúcie a zamietnutí jeho návrhu na povolenie odkladu exekúcie.

Keďže odvolanie proti uzneseniu z 24. septembra 2014 nie je prípustné, sťažovateľ „*len z dôvodu právnej istoty*“ podal 23. októbra 2014 opakovane návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie, napriek tomu, že sa domnieva, že o týchto jeho návrhoch bude rozhodnuté obdobne. Sťažovateľ je toho názoru, že v predmetnej veci vyčerpal opravné aj iné právne prostriedky v záujme ochrany svojich práv, avšak bezvysledne.

Pohľadávka, ktorá je predmetom uvedeného exekučného konania, vznikla na základe troch rozhodnutí Sociálnej poisťovne vydaných pod č. 700-2740038205-GC04/05 a oprávnený ju mal získať na základe postúpenia zmluvou o postúpení pohľadávok č. 1 z 29. júla 2008 v znení je dodatku č. 1 zo 16. marca 2009.

Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie v sťažnosti ďalej uviedol:

„Mám za to, že hlavným dôvodom pre ktorý mala byť exekúcia zastavená a je aj v súčasnosti neprípustná je, že je vyššie uvedené postúpenie pohľadávok a následná exekúcia sú zneužitím práva. Pohľadávka súčasného oprávneného – právnickej osoby založenej za účelom podnikania predstavuje z väčšej časti penále autoritatívne uložené Sociálnou poisťovňou na základe zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Podkladom

pre vykonanie exekúcie je tak rozhodnutie vo veci sociálneho zabezpečenia a sociálneho poistenia, ktoré bolo vydané orgánom na základe predpisov verejného práva. Vzťah medzi Sociálnou poisťovňou, ako subjektom, ktorému štát zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach a poisteným je nepochybne vzťahom verejnoprávnym. Výťažok z týchto sankcií spolu s ostatnými príjmami štátu slúži predsa zo zákona na pokrytie výdavkov spojených s plnením sociálnych úloh štátu. Práve tento dôvod oprávňuje štát a verejnoprávne subjekty ukladať autoritatívne určené vyššie sankcie, ktorých výťažok v konečnom dôsledku slúži verejnému záujmu - sociálne zabezpečenie občanov. Pri nároku v tomto exekučnom konaní však tento verejný záujem absentuje a výťažok z exekúcie má slúžiť súkromnej osobe k dosiahnutiu zisku a to prostredníctvom zneužitia penále, ktoré uložila Sociálna poisťovňa z iného záujmu aký má oprávnený.

Mám za to, že pri absencii tohto verejného záujmu uplatnenie sankcie vo výške 0,2 % denne je zneužitím práva.

V tejto súvislosti si dovoľím uviesť, že v návrhu zákona o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa navrhuje, aby pohľadávky štátu spravoval už len štátom zriadený subjekt a to práve z dôvodu, aby nedochádzala k podobným situáciám.

Účelom vyberania poplatkov ustanovených zákonov je realizácia politiky štátu v oblasti sociálneho zabezpečenia, zdravotného poistenia a ochrany zdravotnej starostlivosti a pod. Tieto poplatky predstavujú zdroj príjmov príslušnej štátnej inštitúcie, podobne ako aj iné odvody, pokuty, penále, dane, zvýšenia, úroky tvoriace zdroj príjmov štátneho rozpočtu, štátnych fondov a rozpočtov obcí. Ich spoločnou črtou je však to, že vo vzájomnom vzťahu vždy dominuje štát ako subjekt, ktorý povinnosť platiť poplatok autoritatívne ukladá adresátovi tejto povinnosti zákonom. Odrazom tohto špecifického vzťahuje nepochybne aj výška sankcií za nedodržiavanie týchto zákonných povinností. Charakter tejto pohľadávky teda zostáva trvalo zachovaný a nemôže sa zmeniť ani v prípade, že sa pohľadávka postupuje. Pohľadávka vyplývajúca z exekučného titulu v tomto exekučnom konaní predstavuje skoro celá sankčné penále vo výške 0,2 % za každý deň omeškania z poistného za nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie odo dňa splatnosti poistného.

Pri prepočte na ročný úrok toto penále predstavuje 72 % z dlžnej sumy ročne! Pri uplatnení v súkromnoprávných záväzkových vzťahoch sa výška tejto sankcie javí ako

v rozpore s dobrými mravmi, či so zásadou poctivého obchodného styku, čo je zrejmé aj z početnej judikatúry všeobecných súdov a Ústavného súdu SR.

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.

Konštatovanie tejto skutočnosti je samotným dôvodom na zastavenie tohto exekučného konania.“

Vo vzťahu k argumentácii týkajúcej sa primeranosti sankcií za omeškanie sťažovateľ poukázal v sťažnosti na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 26/2011 z 26. apríla 2012 a vo vzťahu k rozdielu medzi súkromnoprávnymi a verejnoprávnymi pohľadávkami poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. SŽ-o-KS 87/03 z 20. februára 2003.

Podľa názoru sťažovateľa *„Vzhľadom na postúpenie vyššie uvedenej pohľadávky by sa mal súčasný oprávnený ako postupník dostať k pohľadávke verejnoprávneho charakteru (so všetkými právami a výhodami s tým spojenými) a v prípade akceptácie tohto postúpenia by tak oprávnený získal ako právnická osoba - podnikateľ právo uplatňovať si sankcie a oprávnenia, ktoré v právnom štáte za normálnych okolností patria len subjektu práva verejného.“* V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Rks 1/2010 z 21. apríla 2010, podľa ktorého *„Ukladanie povinnosti platiť poplatky a podobné odvody formou zákona a metódy a spôsoby ich vynútenia si tejto povinnosti sú prejavom mocenského oprávnenia štátu a tohto postavenia sa štát za súčasného právneho stavu nemôže zbaviť.“*

Sťažovateľ ďalej uviedol, že svoju povinnosť voči Sociálnej poisťovni si dobrovoľne splnil a táto poisťovňa dokonca písomne v inom konaní vyhlásila, že voči nemu neeviduje žiadne pohľadávky, a preto podľa neho ani exekučné konanie proti nemu nezačala.

Časť sumy, ktorá je predmetom tohto exekučného konania – poisťné na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie predstavuje sumu 38 003 Sk (1 261,46 €), pričom suma, ktorá predstavuje penále, je suma 1 058 656 Sk (34 317,80 €), t. j. 96,54 % z celkovej pohľadávky. Podľa sťažovateľa je exekúcia v predmetnej veci najmä v časti uvedeného príslušenstva neprípustná.

Uznesením z 24. septembra 2014 došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu tým, že okresný súd pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci nezohľadnil argumentáciu sťažovateľa a nepostupoval v súlade so zákonom a s ústavnými princípmi.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, ktorým vysloví, že uznesením okresného súdu z 24. septembra 2014 došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, uvedené uznesenie zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v predmetnej veci namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením z 24. septembra 2014. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že okresný súd nevyhovel jeho návrhom na zastavenie a odklad exekúcie napriek tomu, že exekúcia v predmetnej veci je podľa neho neprípustná. Dôvod neprípustnosti exekúcie v predmetnej veci vidí sťažovateľ v tom, že návrh na vykonanie exekúcie bol podaný oprávneným, ktorý je podnikateľským subjektom majúcim súkromnoprávnu povahu, a nie verejnoprávnu, v dôsledku čoho bude výťažok z uvedenej exekúcie slúžiť osobe súkromnoprávneho charakteru na dosiahnutie zisku, a nie na pokrytie výdavkov spojených s plnením sociálnych úloh štátu, t. j. na pokrytie verejného záujmu, pre účely ktorého boli sankcie zo strany Sociálnej poisťovne, ktoré boli podkladom pre vydanie uvedeného exekučného titulu, uplatnené.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd preto preskúmal odôvodnenie uznesenia z 24. septembra 2014, v ktorom okresný súd v podstatnom uviedol:

„Oprávnený vo svojom písomnom vyjadrení doručenom tunajšiemu súdu dňa 19. 12. 2011 k podaným námietkam, návrhu na zastavenie a odkladu exekúcie uviedol, že námietky povinného považuje za neopodstatnené, pretože predmetná pohľadávka bola postúpená na spoločnosť R., s. r. o., na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok č. 1 zo dňa 29. 07. 2008. Overiť si túto skutočnosť je možné v prílohe Dodatku č. 1 k Zmluve o postúpení pohľadávok pod poradovým číslom 5760 a 5762. Tvrdenie povinného, že uvedené pohľadávky nemôžu byť predmetom postúpenia na iný ako verejnoprávny subjekt považuje oprávnený za nedôvodné, nakoľko zákon o sociálnom poistení neuvádza, že pohľadávky

môžu byť postúpené len verejnoprávnemu subjektu. Čo sa týka penále vo výške 0,2 % oprávnený uviedol, že bolo postúpené v čase kedy už existovala pohľadávka vo výške 35 140,94 Eur. Nakoľko pohľadávka bola postúpená spoločnosti R. s. r. o., k dnešnému dňu nemajú žiadne informácie o tom, že povinný uhradil dlh priamo im alebo postupcovi pohľadávok. Oprávnený uviedol, že spôsob vykonania exekúcie zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnosť povinného považuje za primeraný vzhľadom na výšku pohľadávky povinného. ...

Podľa § 149 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení v znení platnom ku dňu začatia exekúcie pohľadávku okrem pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie pred rokom 1994 vrátane penále, ktoré súvisí s týmto poistným, a okrem pohľadávky na dávkach môže Sociálna poisťovňa za podmienok ustanovených týmto zákonom postúpiť tretej osobe, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa ods. 2 možno postúpiť len pohľadávku uvedenú v odseku 1 alebo jej časť,

a) ak proti rozhodnutiu, ktorým bola predpísaná, nemožno z dôvodu uplynutia času uplatniť ustanovenie o odvolaní a o obnove konania a

b) ak odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola pohľadávka predpísaná, uplynul jeden rok.

Podľa § 50 ods. 1 Exekučného poriadku námietky povinného proti exekúcii predstavujú procesnú obranu, ktorej účelom je zastavenie exekúcie z dôvodov ustanovených v exekučnom poriadku. Predmetom námietok môžu byť skutočnosti procesného i hmotného práva. Ich spoločným znakom je, že tieto skutočnosti nastali až po vzniku exekučného titulu. Z námietok podaných povinným v zákonnej 14-dňovej lehote nevyplýva žiadny neodstrániteľný nedostatok v procesných podmienkach prebiehajúceho exekučného konania. Exekučný titul splňa všetky náležitosti po stránke formálnej, ako aj materiálnej vykonateľnosti. S poukazom na § 149 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom ku dňu začatia exekúcie boli splnené všetky zákonné podmienky na postúpenie pohľadávky a platná právna úprava nebráni ani postúpeniu penále, súd rozhodol o tom, že námietky podané povinným sú neodôvodnené a preto ich zamietol. ...

Čo všetko môže byť exekučným titulom je upravené v § 41 Exekučného poriadku. Exekučný súd zistil, že exekučným titulom je rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktoré napĺňa atribút vykonateľného exekučného titulu, tak po stránke formálnej ako aj materiálnej vykonateľnosti. Z uvedeného je teda zrejmé, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktoré je

podkladom na vykonanie exekúcie nebolo neúčinné, pretože podľa § 149 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom ku dňu začatia exekúcie boli splnené všetky zákonné podmienky na postúpenie pohľadávky. Súd návrh povinného na zastavenie exekúcie zamietol, pretože ani jeden z dôvodov ktorý uviedol nespadá pod § 57 ods. 1 písm. b), d), f), a g) a § 57 ods. 2 EP.

Podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších predpisov, na návrh povinného môže súd (§ 45) povoliť odklad exekúcie, ak sa povinný bez svojej viny ocitol prechodne v takom postavení, že by neodkladná exekúcia mohla mať pre neho alebo pre príslušníkov jeho rodiny zvlášť nepriaznivé následky a oprávnený by nebol odkladom exekúcie vážne poškodený. Odklad exekúcie môže súd povoliť iba na návrh povinného, ktorý je fyzickou osobou. Aj bez návrhu môže súd povoliť odklad exekúcie, ak možno očakávať, že exekúcia bude zastavená (§ 57).

Nakoľko neexistujú dôvody na zastavenie exekúcie, ktoré by tvorili predpoklad na odklad exekúcie, tak súd návrh na odklad exekúcie zamietol.“

Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd sa argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa neoprávnenosti nadobudnutia pohľadávky predstavujúcej exekučný titul v predmetnej veci oprávneným zaoberal, preskúmal právnu úpravu platnú v čase začatia exekúcie a konštatoval, že zmluva o postúpení pohľadávky, ktorou oprávnený túto pohľadávku nadobudol, bola uzavretá v súlade s v tom čase platným zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“). Inak povedané, z právnej úpravy platnej v čase začatia exekúcie (v tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že rovnaké závery možno vyvodiť i z právnej úpravy platnej v čase uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky v predmetnej veci, pozn.) vyplývala zákonná možnosť Sociálnej poisťovne postúpiť svoje pohľadávky (s výnimkou pohľadávky na poistnom na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie pred rokom 1994 vrátane penále, ktoré súvisí s týmto poistným, a okrem pohľadávky na dávkach) na tretiu osobu bez ohľadu na skutočnosť, či ide o subjekt verejného práva alebo subjekt súkromnoprávnej povahy, resp. súkromnoprávnu spoločnosť, a teda aj bez ohľadu na účel, na ktorý budú vymožené prostriedky použité.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou protiústavnosti zákonného postupu, ktorý umožňuje podnikateľským subjektom nemajúcim verejnoprávnu povahu nadobudnúť pre účely vymáhania pohľadávky verejnoprávneho charakteru (pohľadávky Sociálnej poisťovne), ústavný súd konštatuje, že táto námietka by mohla byť predmetom skúmania v konaní o súlade podľa čl. 125 ústavy, avšak návrh na tento typ konania sťažovateľ nie je oprávnený podať, resp. iniciovať.

Sťažovateľ v predmetnej veci nerozporoval, že by oprávnený nebol nadobudol právo nakladať s postúpenou pohľadávkou z dôvodu nesplnenia podmienok stanovených v odseku 8 (uzatvorenie zmluvy o postúpení pohľadávky a uhradenie odplaty za postúpenú pohľadávkou na účet Sociálnej poisťovne) § 149 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v čase začatia konania v predmetnej veci, a preto záver okresného súdu o tom, že právo nakladať s uvedenou pohľadávkou v čase začatia konania v predmetnej veci prináležalo plne oprávnenému, považuje ústavný súd za správny.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd považuje odôvodnenie uznesenia z 24. septembra 2014 za zrozumiteľné a odôvodnené, t. j. poskytujúce dostatočný základ pre rozhodnutie vo veci, čo sa týka skutkových i právnych záverov, a preto ním podľa názoru ústavného súdu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani podľa čl. 1 dodatkového protokolu dôjsť nemohlo.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2014